

LANDFRAG

Prosjekt om arealfragmentering i jordbruket

NYHETSREV OKTOBER 2017

Det er på tide å rapportere litt om det som har foregått i prosjektet siden oppstartskonferansen 7.-8. juni. I den nærmeste framtid er det lokale møter som er i fokus.

LOKALE MØTER

På konferansen diskuterte vi sted, samt i noen grad tidspunkt og organisering av lokale møter i de åtte utprøvsområdene. Oppsummeringen fra konferansen, som jeg sendte ut på e-post 15. juni, gir mer detaljer om dette. Først ute er Vestvågøy i Nordland, hvor det skal arrangeres et kveldsmøte *tirsdag 24. oktober*. Fra prosjektet vil forskerne Tone Magnussen, Ann Kristin Eide og Frode Flemsæter delta. Lokale møter i Overhalla/Midtre Namdal i Nord-Trøndelag og Klepp i Rogaland er planlagt i månedsskiftet *november/desember*.

NOEN ERFARINGER SÅ LANGT

Å finne fram til gode opplegg for lokale møter er en av oppgavene i Landfrag. Det gjelder å forberede møter, samt gjennomføre og følge opp i etterkant. Denne utprøvingen er særlig knyttet til arbeidspakke 4 (Utvikling og testing av samordnende tiltak). Vi har ingen oppskrift for beste måte å gå fram på. Det er en del av prosjektet å finne ut av nettopp det. Typisk er det noen utfordringer forbundet med å «gå først i løypa». Heldigvis kan prosjektdeltakerne, i tillegg til erfaringer fra andre prosjekter, trekke på tidligere prosjekter om arealfragmentering. F.eks. har aktører i Vestvågøy nylig (2015-2017) deltatt i prosjektet «Innovasjon i arealforvaltning». Et viktig poeng er at *interessenter* i det aktuelle området (eiere og brukere) må identifiseres og involveres.

Det er vesentlig å klarlegge disse ønsker og behov, og interesse for å delta i en videre prosess. I prosjektet «Innovasjon i arealforvaltning» i Nordland har man således prøvd ut en arbeidsmetode med tilrettelagte møter fra konfliktrådene. I tillegg innebærer tilrettelegging også det å *motivere og tilføre faglig kunnskap*, dvs. få øynene opp for mulige løsninger som man ikke visste om. Det kan være snakk om visualisering på kart, økonomiske beregninger, og prinsipper for en god løsning. Bl.a. hadde man i prosjektet faglig bidrag fra jordskifteretten. Jordskifteprosesser har prinsipielle likheter med det å «bytte» leide arealer, selv om ren omfordeling av leide arealer ligger utenfor jordskifterettens arbeidsområde. Men overordnet sett er formålet det samme: «...leggje til rette for effektiv og rasjonell utnytting av fast eiendom og ressursar til beste for eigarane, rettshavarane og samfunnet. Dette skal skje ved at jordskifteretten bøter på utenleige eigedoms- og brukstilhøve...» (Jordskiftelova §1-1). Også en del prinsipper i Jordskiftelova er anvendelige i saker hvor en vurderer frivillig omfordeling av leiejord, f.eks. saklig og geografisk avgrensning (§6-9), vern mot tap (§3-18) og verdsetting (§3-14 og §3-15). I sammenheng med verdsetting er de nye jordsmonnsskartene svært aktuelle, se bl.a.:

<http://forskning.no/mat-kulturlandskap-landbruk/2013/07/jordkart-klare-bruk-i-lofoten>.

KOORDINERING

I tillegg til involvering av interessenter og faglig input, trengs *koordinasjon*. Dette bør ideelt sett være en lokal aktør, pga. nærhet til lokale forhold og kjennskap til interessenter og aktører. I

prosjektet «Innovasjon i arealforvaltning» i Vestvågøy har dette vært Norsk Landbruksrådgivning (NLR Nordland). I Midtre Namdal ser det ut til at både NLR og landbruksforvaltningen (felles for kommunene Overhalla, Namsos, Fosnes og Namdalseid) er interessert i å jobbe videre med saken. Landbruksforvaltningen er uansett viktig å involvere fordi den har oversikt over arealsituasjonen i kommunen og aktuelle virkemidler. Prosjektet «Innovasjon i arealforvaltning» i Vestvågøy ble ledet av en forskningsinstitusjon (Nordlandsforskning) med sterk involvering fra NLR. Les mer på:

<http://www.nordlandsforskning.no/arealinno/prosjekt/mote-article1518-372.html>

SAMMENSETNING AV AKTØRER

Det er ikke sikkert at sammensetningen av aktører skal være lik den i Vestvågøy eller Midtre Namdal alle steder. I Klepp har Bondelaget i Orre (i tillegg til Fylkesmannen) så langt vært mest engasjert, mens NLR Rogaland opplever at spørsmål som gjelder arealfordeling i dag ligger utenfor deres arbeidsfelt. Uansett hvem som måtte bli lokal koordinator vil det bety noe hvor mye ressurser det lokale arbeidet kan disponere (kompetanse, kapasitet, finansiering). Faglig kompetanse og til dels organisatorisk kapasitet kan tilføres utenfra, f.eks. via Fylkesmannen. Noe ekstra finansiering vil kunne øke ambisjonsnivået i utprøvingen, gi mer og bedre oppfølging over tid, og spredningseffekt. I hvilken utstrekning dette vil være mulig å oppfylle, er noe av det vi vil klarlegge gjennom utprøvingen i de åtte områdene. En viktig oppgave for prosjektet for øvrig, i tillegg til å utvikle kartmodeller (WP1) og økonomiske modeller (WP2), er å samle og analysere erfaringer fra de lokale prosessene (WP3) og formidle eksempler og anbefalinger (WP5).

MØTER I ØVRIGE OMRÅDER

Når det gjelder tidspunkt for lokale møter i områdene i de øvrige fem fylkene er planen så langt slik:

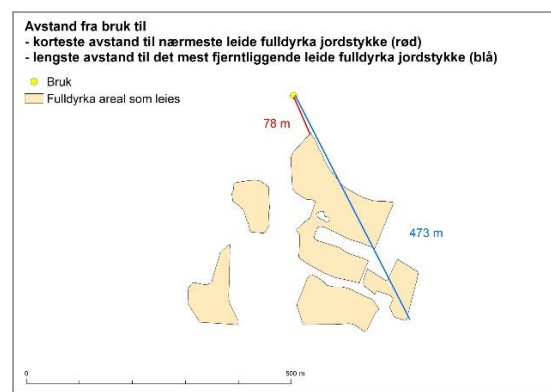
Vinter/vår 2018: Grue kommune i Hedmark, Lindås og Meland kommuner i Hordaland, og Gloppen (kommunedel Breim) i Sogn og Fjordane.

Høsten 2018: I Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag er ikke utprøvningsområdene endelig bestemt. Dette må endelig avklares med lokale aktører. Sannsynlige steder er Hjørundfjord i Ørsta kommune og fjellkommunen Oppdal. Et kriterium er at det er laget jordsmonnskart for området.

FAGLIG INPUT

De faglige presentasjonene fra oppstartskonferansen er lagt ut som PDF på:

<https://landfrag.no/2017/06/13/konstruktivt-oppstartskonferanse/>

Illustrasjon. Kilde: Svein Olav Krøgli og Grete Stokstad m.fl., NIBIO

FINANSIERING

Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri. Medfinansiering fra TINE og de åtte medvirkende Fylkesmenn.

KONTAKT

Heidi Vinge og Magnar Forbord
Norsk senter for bygdeforskning
Universitetssenteret Dragvoll
7491 Trondheim

<https://landfrag.no/>